

desembre 2008 |

www.aep.cat

la revista que fa mal

Miles de estudiantes contra las reformas europeas de la Universidad

AYER SE MANIFESTARON MILES DE ESTUDIANTES EN DIVER

Bolonia echa a los universitarios a las protestas contra el plan Bolonia

la Blázquez

ADRID- Con lemas como «Que nos becas, no hipotecas», miles de estudiantes de toda España protestaron ayer contra la adaptación de las enseñanzas universitarias al llamado Espacio

Denuncian la privatización de la universidad pública y su mercantilización

cia la concesión de créditos a estudiantes para que éstos puedan continuar con su formación. Además, critican que este proceso conduce a la autofinanciación de la universidad pública que en su búsqueda de presupuesto dependerá de entidad

La creación del Espacio Europeo de Educación Superior afecta a los estudiantes, que temen la privatización de las universidades. Entre 10.000 y 15.000 estudiantes, según

Los estudiantes dicen no al Proceso de Bolonia

Alumnos de Secundaria y universitarios se manifestaron en varias ciudades contra la «mercantilización» de la educación superior.

MARTA REALDE

Miles de estudiantes universitarios y de institutos se manifestaron ayer en Madrid, Murcia, Sevilla y Valencia, entre otras ciudades, «contra la mercantilización y privatización de la Universidad» que, a su juicio, provoca el Espacio Europeo de Educación Superior (EES) (2008). Ante una movilización multitudinaria, el director general de Universidades, Felipe Pérez, admitió que el Gobierno quiere no solo reducir el gasto sino también la «calidad» de la enseñanza.

Radicalización de izquierda revienta marcha contra el Plan Bolonia

La que estaba llamada a ser una marcha de estudiantes contra el Plan Bolonia, el proyecto de reforma de enseñanza universitaria impulsado por la Unión Europea, terminó convirtiéndose en una concentración en la que predominaron los cánticos dirigidos contra líderes del Partido Popular como Mariano Rajoy y Esperanza Aguirre, y una minoría de radicalizadores de izquierda, ataviados con banderas republicanas, interrumpieron la manifestación para exigir el objetivo de la manifestación: «No a Bolonia».

Manifestación a la URV i a la UB

M.C./M. Tarragona / Barcelona
Coincidiendo con la manifestación europea contra el Plan Bolonia, los universitarios de la URV van a ser por primera vez perseguidos por la policía. «La privatización de la enseñanza universitaria», denunciaron algunos estudiantes. A la manifestación se le unieron estudiantes de la URV y de la UB.

Bolonia encrespa las protestas

Las protestas de los estudiantes contra el Espacio Europeo de Educación Superior (EES) de Bolonia, van subiendo de tono. En Barcelona, la manifestación (en la imagen) terminó con cargas policiales y el encierro de 300 estudiantes en

TEMPS DE REVOLTES

Estudiantes anti-Bolonia se enfrentan con los Mossos y se encierran en la UB

Una manifestación en Barcelona acaba con el encierro de 300 estudiantes y varios contusionados

MERCÉ BELTRAN

Barcelona
Los estudiantes anti-Bolonia se enfrentaron con los Mossos de la policía catalana y se encerraron en la Universidad de Barcelona (UB). Una manifestación multitudinaria terminó con el encierro de 300 estudiantes y varios contusionados.

Un procés que va tardant i malament

Los estudiantes anti-Bolonia ocupan un aula de Barcelona

Más de 300 estudiantes se manifiestan a la UB contra el proceso de Bolonia

Los estudiantes se reunieron en asamblea a lo largo de la tarde. Por la noche, un grupo de ellos se encerró en la sede universitaria. Están dispuestos a no moverse de la sede central de la UB mientras no tengan un diálogo con los rectores para poder abordar el proceso de Bolonia, dijo uno de los miembros de la Coordinadora de la Asamblea de Estudiantes. Fuertes del rectorado de la UB dijeron que, de momento, no se iba a proceder al desalojo de los alumnos. Otro centenar pasó la noche en el aula magna de la Facultad de Historia.

UB al grito de ¡No a Bolonia!

El Rectorado fomentará la creación de empresas en el seno de la Universidad

La Usal apoyará todos los proyectos empresariales que se generen en las investigaciones llevadas a cabo en la entidad. Para gestionar y organizar la creación de estas compañías, el Vicerrectorado de Investigación trabaja en el borrador de un reglamento que define todos los aspectos del proceso de la puesta en marcha de una spin-off.

Protesta universitària contra el pla de Bolonia

El xò va provocar la protesta universitària contra el pla de Bolonia. Els contraris a Bolonia assalten el rectorat de la UB.

Els contraris a Bolonia assalten el rectorat de la UB.

Cientos de universitarios se encierran en la UB contra Bolonia

Varios jóvenes y policías, contusionados en una manifestación en Barcelona

SEBASTIÀ TOBARRA
Barcelona

Los estudiantes universitarios siguen rebelándose contra los cambios previstos en la Universidad por la implantación del Espacio Europeo de Enseñanza Superior, conocido como el proceso de Bolonia. Cientos de estudiantes se encerraron a media de ayer en la sede central de la Universidad de Barcelona (UB), en la plaza de la Universitat.

dicat d'Estudiants de Catalunya, y seis más de la policía catalana, delante, Adrià C.A., fue detenido por disturbios públicos. Según fuentes de la UAB y, dentro de estas facultades, las facultades secundarias fueron tras. Con excepción en la facultad de Bio

Política Universitària / p. 6-7
• La Universitat Pública a Catalunya (II)
• Salvem els menjadors
• Mobilitzacions d'informàtics

Estudiantil / p. 8 i 9
• Ocupem les aules
• Mobilitzacions a València i Itàlia

Societat i cultura / p. 10 i 11
• La segona edició de l'Escola de Barcelona
• La crítica: Tiro en la cabeza
• Ródtxenkov

Internacional / p. 12
• La crisi econòmica
• la vinyeta: crisi?

Ecologia / p. 13
• Publicitat enganyosa
Gènere / p. 13
• Patriarcat

L'entrevista / p. 14 i 15
• Emilio Silva

UB | Sistema d'eleccions presidencial

☉ Des de l'aprovació de la Llei Orgànica d'Universitats (LOU) l'any 2001 amb el Partit Popular al Govern, el nou rector s'escull per tota la comunitat universitària per mitjà de l'elecció directa i el sufragi universal, lliure i secret. Ara bé, aquest sufragi és ponderat i per tant, el vot de cadascun dels quatre col·lectius que formen la universitat té un valor diferent.

Així, ens trobem que en el cas del col·lectiu de l'alumnat, el més nombrós de tots amb més de 80.000 estudiants matriculats, només val un 30%. Ara mateix, les eleccions al rectorat de la Universitat de Barcelona s'han convertit en una mena de cursa presidencialista entre els candidats. El/la rector/a d'una universitat ha de ser la figura que presideixi el consell de govern,

però no la universitat. On realment s'ha de decidir i debatre tot allò que implica i afecta la pròpia universitat, és dins el claustre, màxim òrgan de la mateixa.

Creiem que el nou rector s'hauria d'eleger pel claustre universitari, com ja es feia anteriorment. En aquella situació el vot dels alumnes claustrals era molt important, així doncs els/les candidats/es que es presentaven com a futurs rectors/es els calia tenir un programa complet i competent en quan a política estudiantil i es veien obligats a dialogar i negociar determinats aspectes, com ara el compromís en l'augment de les beques, el manteniment d'horaris matí i tarda, la millora i ampliació de serveis...

Anna Mallol
Raval - UB

UAB | Sancions exagerades per part del Rectorat

☉ El dijous 27 de novembre es va conèixer la proposta de resolució dels 33 expedients oberts a estudiants per part del Rectorat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). L'inici de tot aquest procés va ser la càrrega criminal i injustificable que va tenir lloc al campus el 4 de març de 2008, de la qual molts estudiants van sortir ferits i alguns d'altres expedientats. L'esmentada proposta, encara provisional, xifra en un total de 83,5 els anys d'expulsió universitària pel conjunt d'alumnes sancionats amb l'obertura d'expedients acadèmics.

Enfront d'aquest flagrant abús per part del Rectorat, que planteja una sanció exagerada impossibilitant la continuïtat dels seus estudis a 28 dels 31 estudiants implicats en el procés d'instrucció, l'AEP manifesta el seu rebuig a una acció desproporcionada i injusta que desmereix el passat crític i de defensa de valors com el diàleg, l'entesa i l'humanisme, propis de la UAB. No és propi d'una institució que presumeix d'una tradició pedagògica modèlica i d'un recorregut democràtic exemplar aplicar mesures correctives que arriben a xifrar en 11 anys el temps d'expulsió acadèmica d'algun dels seus estudiants.

Després de la tardana decisió per part de la UAB de retirar-se de la denúncia per la via judicial, que s'ha fet esperar durant mesos, instem a la UAB a fer tots els possibles perquè la denúncia quedi anul·lada i sense efecte el més aviat possible. Això contempla que la UAB exerceixi tot el seu poder d'influència per tal d'aturar l'avanç de la resolució per la via penal del cas.

En el context d'ocupacions en què ens trobem, aquest seguit de sancions tan sols dificulten el diàleg entre estudiants i institució, promovent la permanència de posicions enfrontades que difícilment poden donar sortida a la situació actual. El present clima a la universitat, marcat per la polarització d'opinions, fa impossible arribar a un punt d'entesa que permeti, tot i les diferències ideològiques de fons existents entre ambdós estaments, treballar per a garantir una universitat pública i de qualitat.

Estant compromesos en ferm amb les mobilitzacions i ocupacions liderades pel moviment estudiantil assembleari i perseguint amb aquest la defensa d'una universitat veritablement pública, catalana, popular, laica i de qualitat, exigim a la UAB que retiri els expedients i estudiï vies que permetin iniciar el procés de diàleg

i debat tan necessari entre la institució i els estudiants en vistes dels profunds canvis que es volen instaurar a l'espai universitari.

Estudiants a les vies dels ferrocarrils fent una concentració en suport dels expedientats

Anna del Pino
Periodisme - UAB

UPC | Eleccions a l'EUETIB ("Demofarsa" presidencialista)

Q Després de deu anys sota la direcció de Martí Llorenç, s'han celebrat eleccions a director de l'EUETIB. La primera cita electoral va tenir lloc el dijous dia 23 d'octubre. Un cop celebrades les eleccions, es va produir un empat tècnic entre dos dels tres candidats que es postulaven a director. Aquest fet va obligar als dos candidats a enfrontar-se en una segona volta.

Cal recordar que aquestes eleccions s'han dut a terme gràcies a la pressió exercida per una plataforma de professors anomenada col·loquialment "plataforma per la democratització de l'EUETIB". Degut a aquesta pressió, la junta de l'Escola va aprovar una modificació del reglament per tal que aquesta (com a òrgan més representatiu de la comunitat acadèmica) es dotés d'un sistema per escollir els futurs directors o directores. Segons el reglament modificat, el candidat o candidata escollit haurà de ser ratificat pel Consell de Govern del consorci, moment en què aquest el presentarà al rector de la UPC per a que prossegueixi amb el nomenament oficial. Un cop dit això, cal que ens aturem a analitzar com ha estat el

desenvolupament de la campanya electoral i quin ha estat el paper dels alumnes en tot aquest procés. La participació electoral dels estudiants no ha estat gaire elevada a causa de, fonamentalment, a la manca d'informació sobre el procés i els candidats. La majoria dels estudiants no van saber fins pocs dies abans de les eleccions que aquestes se celebrarien. A més, l'interès per la participació de l'alumnat durant la campanya ha estat ha estat inexistent. S'ha fomentat molt poc el debat entre els estudiants impedit així que el seu vot fos emès amb consciència. Aquest fet resulta especialment greu tenint en compte que el resultat de les eleccions afectarà de manera directa als estudiants com a membres de la comuni-

tat educativa, encara que no hagin tingut veu real en el procés electoral. Amb els seus vots han fet director a algú que els ha menystingut durant tot el procés de debat i han contribuït a legitimar un poder molt lluny dels seus interessos. Volem que es tingui realment en compte als estudiants en futurs processos electorals i a l'hora de prendre decisions. Per tot això, des de l'AEP exigim al nou director de l'EUETIB que expliqui de manera oberta al conjunt d'estudiants de l'Escola el seu programa. Exigim també que expliqui directament als estudiants temes clau de l'Escola, com són: les fórmules de finançament, els plans d'estudi (part d'ells aprovats d'esquena als estudiants) o el trasllat de l'escola, entre altres.

Per acabar, fem una crida al conjunt dels estudiants a organitzar-se i a pressionar al nou director de l'Escola perquè es vegi obligat a presentar comptes de manera permanent a la comunitat estudiantil de la seva gestió com a director.

Albert Ferrer
EUETIB - UPC

UPF | Moreso, president de l'ACUP

Q Josep Joan Moreso s'ha estrenat recentment com a president de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) en substitució de la rectora de la UdG, Anna Maria Geli.

L'ACUP es caracteritza per una nul·la preocupació per l'opinió dels estudiants, tal i com va quedar palès en la presentació del Llibre Blanc de les Universitats catalanes aquest estiu. Moreso té la tasca d'iniciar el desplegament d'aquest Llibre Blanc així com el Pacte Nacional per la Recerca i la Innovació (PNRI), firmat el 21 d'octubre al palau de la Generalitat pels partits polítics, rectors i consells socials de les universitats, empresariat (Foment del Treball, PIMEC, Cambra de Comerç) i UGT. Per altra banda, l'ACUP presentarà, sota la presidència de Moreso, rellevants estudis sobre l'impacte econòmic i social de les Universitats a Catalunya, l'elaboració de l'estratègia ACUP-Universitat de Catalun-

ya, un pla de potenciació de beques per a estudiants i un pla d'aliances internacionals, entre altres. Amb l'esperança que aquests informes il·luminin les necessitats reals de les universitats catalanes, els estudiants esperen de Moreso mesures de cara a la participació dels estudiants en el projecte de l'ACUP ja que, sense una participació real i efectiva de l'estudiantat, l'ACUP només serà un lobby universitari per aconseguir més fons, tal i com es va veure el passat dia 21 d'octubre, i no una verdadera macro universitat.

Moreso haurà de coordinar aquests projectes enmig d'un clima electoral a la UPF. A la primavera s'esperen eleccions a rector a les que Moreso s'hi presentarà. A més a més, Moreso haurà de fer front a un claustre extraordinari de canvi dels estatuts de la UPF, així com a la renovació d'alguns Departaments i Juntes de Facultat. L'actual rector de la UPF va ser escollit l'any 2005 per un marge mínim (53,62 a 46,37%) sobre l'altre candidat,

Andreu Mas-Colell. Durant aquesta legislatura, Moreso ha coordinat, o millor dit, ha descoordinat, l'adaptació a l'EEES de la Pompeu, sempre amb l'ambició de ser el buc insignia de les universitats catalanes al nou Espai Europeu d'Educació Superior. Per un altre costat, Moreso ha aconseguit consolidar la participació de l'empresariat a la Pompeu, en alguns casos, amb resultats no del tot dignes per una universitat pública i de qualitat.

En les passades eleccions els estudiants van tenir un paper molt important en la decisió dels comicis. A l'espera de l'oficialització de les candidatures, l'AEP-UPF mira entre l'escepticisme i el desacord els perfils dels candidats. Escepticisme per un rector que solament es recorda dels alumnes quan la victòria no li és segura i desacord per les polítiques que tant uns com altres duen a terme.

Aleix Porta
Ciutadella - UPF

60.000 persones protesten contra la LEC

☉ **"Més de 60.000 persones van sortir al carrer per defensar l'educació pública el passat dijous 13 de novembre. Saben que la Llei d'Educació de Catalunya (LEC) precaritzarà i privatitzarà l'ensenyament públic.**

La protesta va ser convocada pels sindicats de professors USTEC-STES, ASPEPC-SPS i CGT, i pels col·lectius d'estudiants Sindicato de Estudiantes, Estudiantes en Acció, MAES, SEPC i AEP. La marxa va sortir de la plaça de la Universitat passades les 12.30h, va passar per Pelai i va girar

per Via Laietana, per acabar a la plaça de Sant Jaume. Més de la meitat dels manifestants es van quedar fora de la plaça on els convocants hi llegien manifestos.

La nova llei d'educació, que encara no s'ha aprovat, redueix el finançament del servei imprescindible que és l'ensenyament públic. No garanteix la destinació del 6% del PIB acordada per a educació. Gran part d'aquest pressupost, ja minso per si mateix, es destina a la privada concertada. Alhora, es potencia la desigualtat en el repartiment de recursos entre les diferents escoles, les

quals rebran el finançament en funció del seu Projecte Educatiu de Centre (PEC). La nova llei vol subsanar aquest retall de recursos amb un finançament extern per part d'empreses, a canvi de l'entrada als seus òrgans de govern.

La LEC dota a les escoles i instituts d'una autonomia que no els hi pertoca. Deixa a les direccions la tasca d'implantar currículums, nivells i drets i deures dels estudiants. A un nivell més concret, posa en perill la laïcitat de l'ensenyament, ja que permet als centres mantenir el seu "ideari" i, fins i tot, fer fora el professorat que no s'hi adapti. La llei tampoc no sanciona les pràctiques indegudes pel que fa al rebuig d'alumnes migrants. Per últim, deixa de promocionar l'ensenyament pre i post obligatori, el parvulari i la FP.

És per això que des d'AEP rebutgem la LEC i reclamem un ensenyament públic, laic, de qualitat i per a tothom.

Lara Saiz
Periodisme-UAB

A secundària, dissenya el teu IES!

☉ **"L'Institut d'Educació de Barcelona, el Consell Escolar Municipal, la Regidoria de Dones i Joventut de l'Ajuntament de Barcelona i el Consell de la Joventut de Barcelona impulsen una campanya de suport a la renovació parcial dels consells escolars i a la promoció de participació estudiantil a secundària. Des de l'AEP ens sumem i participem en tirar endavant la campanya.**

Ens sentiran!

Ha arribat l'hora de que els i les estudiants de secundària s'organitzin per a fer sentir la seva veu i superar les barreres burocràtiques i la poca disposició de molts dels instituts pel que fa a la participació dels alumnes. Enmig del procés d'aprovació de l'avantprojecte de la LEC (Llei d'Educació de Catalunya) és més necessari que mai teixir una xarxa de joves preocupats en defensar una educació pública i de qualitat, que sigui decisiva en les discussions dels àmbits democràtics dels centres i que exigeixi el compliment dels drets de tots i totes les estudiants.

Tres vies de participació, les tres necessàries!

D'una banda trobem les associacions

d'estudiants, uns grups on es tracten els problemes del centre, s'analitza la situació i direcció de l'ensenyament a l'àmbit català i estatal, i on s'organitzen diverses activitats de caire cultural, lúdic o reivindicatiu.

Una altra via de participació són els delegats i delegades de classe, que han de transmetre l'opinió de la classe als professors i a l'equip directiu, a més de quedar entre ells per a posar en comú les experiències de cada grup.

Per últim, trobem els consells i conselleres que participen a les reunions del Consell Escolar del Centre. Un Òrgan col·legiat on hi participen, entre d'altres, professors, mares i pares d'alumnes, el personal d'administració i servei del centre, un membre de l'ajuntament i el director del centre. Al CEC és on es decideixen qüestions com ara l'aprovació del pressupost i del reglament de règim intern del centre. A més, es promou la conservació i renovació de les instal·lacions i equip escolar, s'organitzen algunes activitats com poden ser els viatges de final de curs, etc.

Arriba la renovació parcial del Consell Escolar

A finals de novembre comença la renovació

parcial dels alumnes que participen al Consell Escolar de Centre, és a dir, s'ha de renovar la meitat dels estudiants que participen al CEC.

Els i les estudiants no podem deixar la oportunitat de ser incisius en aquest òrgan. Per això, des del CJB i amb la participació de diverses associacions i sindicats estudiantils (inclòs també l'AEP), han iniciat una campanya per a la promoció de la participació en les eleccions del Consell Escolar del centre i de l'associacionisme estudiantil. L'objectiu és que els i les estudiants ens organitzem i treballem en la defensa dels nostres drets i així garantim una educació pública, catalana i de qualitat que respongui als interessos generals de la societat.

Més informació:

www.dissenyaelteuies.blogspot.com/

Miquel Robles
Periodisme-UAB

Editorial

Quan una administració fa cas omís de les demandes de les persones implicades en el mateix procés de reforma que està portant a terme esdevé una administració despòtica, burocràtica i allunyada dels interessos del poble que legalment l'ha escollida. És aleshores quan aquesta administració mereix una moció de confiança i ha de rebre mostres del descontent de la societat per la qual està treballant.

Aquest és el moment històric en què ens trobem: una situació de descontent generalitzada que, en el camp de l'educació, s'ha concretat en innumerables protestes i reivindicacions durant el darrer mes. El dies 13, 19, 20 i 30 de novembre es van materialitzar les queixes d'un ampli espectre de la societat: estudiants, professors, treballadors i pares i mares van sortir al carrer per denunciar que les reformes de l'ensenyament planejades no són benvingudes.

La Llei d'Educació de Catalunya (LEC) és un exemple paradigmàtic de les reformes administratives realitzades al marge de la societat i del resultat nefast d'aquestes. Una llei que per a la seva elaboració havia de comptar amb l'opinió d'una àmplia part de la societat i havia de suposar una reforma integral del sistema educatiu en totes les franges d'edat, va esdevenir un exemple de mal govern i, en conseqüència, no va adreçar-se a canviar els problemes estructurals de l'ensenyament. El Pacte Nacional per a l'Educació (PNE), un acord de mínims pactat entre la Conselleria d'Educació i agents de la comunitat educativa, va ser absolutament ignorat per l'administració que, en ple període estival, es va donar pressa per presentar un nou avantprojecte de la LEC esbiaixat que, per no comptar amb les reivindicacions de tots els sectors, es presentava excessivament formal i, per tant, estèril pel que fa a l'eradicació d'aquelles mancances del model educatiu i també per allò

relatiu a l'oportunitat històrica que representava la LEC, la primera llei d'educació de Catalunya, com a possibilitat de reforma integral de l'ensenyament.

En aquest mateix sentit, els nous plans d'estudi universitaris també s'han estat gestant, molt sovint, d'esquenes a gran part de la comunitat universitària, és a dir, dels principals afectats per la reforma dels mateixos. El creixent poder de d'influència que tenen les lògiques neoliberals a la universitat passa per la presència, cada vegada més inevitable, dels interessos de les empreses presents als consells socials i als patronats dels instituts de recerca. Aquests van guanyant poder en detriment dels claustres universitaris, que perden capacitat de decisió sobre el govern de la universitat i no poden oposar-se a polítiques neoliberals com el *cost zero* i la universitat no deficitària perjudicant la qualitat dels estudis així com també els continguts d'aquests (la docència i la investigació). Així, la universitat pública es torna més vulnerable a la coacció i als interessos del sector privat, que troba en ella un altre client, i perd la necessària autonomia econòmica que li permet garantir un ensenyament de qualitat a més del poder de decisió sobre allò que li és propi, el coneixement i l'ensenyament d'aquest. En aquest context, manca un marc ofert per l'administració que faci de salvaguarda de l'autonomia, econòmica i de continguts, de la Universitat Pública i que contempli, per a la seva consecució, un veritable diàleg entre tots els actors que conformen la comunitat universitària.

La falta d'un procés de debat real i vinculant entre tots els agents en tots els processos de reforma educativa en què ens trobem condicionen reformes endebles, incomplertes, mancades de concens i que, per tant, no responen a les necessitats de la societat.

el Queixal
la revista que fa mal

Illa època, núm. 48
Desembre 2008

elqueixal@aep.cat

Edita

AEP
Associació d'Estudiants
Progressistes

c/ Riera d'Escuder 47, baixos
08028 Barcelona

Tel: 93 491 42 02
Fax: 93 491 26 93
a/e: aep@aep.cat

<http://www.aep.cat>

Direcció

Anna Del Pino

Consell de Redacció

Àngels Altés
Lucía Bretos
Èdgar Castellarnau
Albert Fajula
Albert Ferrer
Àlvaro Martínez
Daniel Mourenza
Ritxi Naval
Aleix Porta
Miquel Robles
Marina Rodríguez
Lara Saiz
Anna Villanueva

Impressió

Rotimpres

el Queixal expressa l'opinió mitjançant l'editorial. Els articles signats són opinions i responsabilitat dels seus autors i autores. D.L.B. 37713-91 Tot el material publicat es pot reproduir sense cap restricció, si no es fa amb finalitats comercials

el Queixal rep subvenció de Vicerectorat d'Estudiants (UB) Secretaria General de Joventut de la Generalitat de Catalunya

Amb el suport de

Ajuntament de Barcelona

el Queixal es publica gràcies a l'esforç de la militància de l'AEP

Adhesió i informació

Nom

Telèfon

Adreça

Població

Codi postal

Correu-e

Centre d'estudis i curs

Voldria

- Rebre informació
 Col·laborar amb l'AEP
 Col·laborar amb el Queixal

c/ Riera d'Escuder 47, baixos
08028 Barcelona
aep@aep.cat

AEP

Per què cal parlar sobre la Llei d'Universitats de Catalunya ?

La Universitat pública a Catalunya (II)

Si en la passada dècada van sorgir fortes mobilitzacions estudiantils que exigien respostes als problemes estructurals i manca de recursos de les universitats, en la present, la comunitat universitària es veu envoltada de preguntes contrarreformadores que pretenen escapolar-se de les velles respostes. La LUC, aprovada el 2003, fou consegüent a la Ley Orgánica de Universidades, confeccionada per la dreta postfranquista l'any 2001. "L'ambientillo" de façana en la construcció europea, els discursos oligofrèncics entorn al coneixement, o l'encapsulament acomodaticí del cos docent i el "pajerío" generalitzat, són algunes pinzellades que expliquen les esclatxes i la desaparició d'un espai de diàleg d'aspiració de conjunt, gràcies a les quals la LOU va encaminar definitivament el desmantellament de la pública. La reforma cosmètica de la llei, maniobrada per l'actual govern del regne d'Espanya, reobre les expectatives de mobilització vers al que serà, o no serà, la reforma de la LUC.

Les mobilitzacions contra la LUC foren una continuació de les de la LOU, si bé calia plantejar tres aspectes centrals: en primer lloc, l'absència d'un pla de finançament que acompanyés la llei, de tal manera que la planificació d'assignacions pressupostàries ha estat sotmesa a reformulacions de negociació forçada, màxima austeritat i canvis de model d'universitat. En segon lloc, una regressió de les condicions de democràcia en la Universitat, amb un seriós qüestionament del concepte d'autonomia universitària que ha esdevingut amb el temps en una polisèmia de lògica instrumental.

L'escenari del que partia la LUC no és el mateix en què ens trobem ara. El nou escenari del Procés de Bolonya en tota la seva globalitat és el caràcter principal d'aquest teatre de la Universitat on es veu assetjada per diferents agents. Aquests agents són les corporacions de poder econòmic, que pretenen entrar en la gestió de la Universitat i en el finançament amb el pretext d'evitar una "desconnexió" de la Universitat amb la societat —eufemisme de mercat laboral precari i reducció de despesa social— i l'Administració, "fart" de mantenir la Universitat, però incapaç de reconèixer el gran bé que aporta a la societat. Dit en altres paraules, sembla que els governants vulguin treure's de sobre la

Universitat i l'empresa la pretén, i el pitjor és que s'avança portes endins. Quin rol juga l'estudiant en tot això? Com queda el seu títol? Com es desenvolupen els seus estudis? Té temps per tot? I el professor? Què ha de fer el professor? Amb quines condicions ha d'impartir? En quines condicions serà contractat i avaluat?

Alguns dels interessos que mouran l'escenari a partir d'ara són clars: els projectes d'investigació seran mesurats per la seva rendibilitat, no pel seu progrés científic i cultural; les contractacions es faran sota criteris de "flexibilitat" —un altre eufemisme; els Consells Socials de les universitats decidiran cada cop més quants diners es gasten i com. La dimensió d'aquesta realitat és més gran del que sembla. El Procés de Bolonya no comporta solament una homologació dels títols a nivell europeu. És el replantejament dels plans pedagògics, de la gestió i el finançament de les universitats a Catalunya. La reforma de la LUC haurà de respondre a aquests interessos dels agents que ja hem presentat i en els quals no hi són presents ni els estudiants ni la societat real.

S'obre la incògnita de la reforma de la LUC. Quan es produirà? Sense cap mena de dubte, el Parlament no l'aprovarà fins que no es desempalleguin del marró de la LEC, la Llei d'Educació de Catalunya. Caldrà veure, per altra banda, la resolució del Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia que, si és favorable, podria agilitzar el traspàs de competències, com per exemple, el sistema de beques. Si la resolució és negativa, segurament tota l'agenda política es paralizaria. Tot i així, el moment de canvi de model universitari, l'adaptació a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, el Pacte Nacional per la Recerca i Innovació, o altres factors d'influència com el Llibre Blanc, es presten a situar la nova LUC sobre la tardor del 2009 com a molt aviat, i sembla que no es vulguin posar-hi masses matisos.

La primera conclusió no pot ser altra que seguir exigint la derogació de la LOU. En segon lloc cal denunciar la insostenible i caòtica situació d'aquest període en que es donen profundes transformacions internes (que són diverses i no depenen d'un sol agent) amb una inacceptable manca de transparència, ni previsió de recursos, sota la imposició d'uns indicadors i uns terminis de perversitat maniquea. En tercer lloc, guanyaríem potencial anticipant-nos al fals debat mediàtic de legitimador sobre la futura llei, podent

aportar uns elements de mínims: recuperació de competències a les universitats; retornar pes al claustre i implicar tota la comunitat universitària en la presa de decisions; replantejar sense ambigüitats els consells socials i les seves funcions, ja que s'ha demostrat a la pràctica que l'únic paper que desenvolupen és regressiu respecte el servei públic; definir de forma clara i consistent l'autonomia universitària, amb un tracte equitatiu entre les universitats públiques i no equiparant amb centres privats; debatre a fons un model i una planificació del finançament per garantir recursos per la qualitat docent i investigadora, eliminant els factors competitius o "per resultats", i evitant l'avantatge que es cedeix als lobbys corporatius; que es posi fre als processos de precarització del personal contractat i l'estudiantat, assegurant uns serveis adequats i unes condicions que inverteixin la creixent deshumanització i estancament de l'espai universitari.

Davant de l'emboscada a diferents nivells del dogma neoliberal i els engrescats monodiscursos sobre oportunitats messiàniques, cal posar-se en guàrdia evitant veure les coses de manera estàtica i unidimensional. És per la dinàmica de diferents processos que ens han portat aquí, amb unes mancances que segueixen sense fer-se front, i és de forma dinàmica com podem posar-nos a reconstruir la Universitat pública. Si els marcs legals no reflecteixen el dret públic universal a l'ensenyament universitari, sempre hi haurà una part de la societat desafavorida. És necessari crear espais que aglutinin, que reivindicuin aquests drets, que arrelin un debat i unes dinàmiques que posin en evidència l'actual qüestionament de pilars de la pública com l'accés, la democràcia, el finançament, la qualitat docent i els serveis. És el que es faci en aquests espais el que anirà definint un model d'Universitat alternativa i de progrés social. L'estudiantat no pot actuar d'altra forma que no sigui crítica, pel fet que se'ns relega a unes condicions que directament ens hi oposen, no se'ns contempla com part activa sinó com una peça més de la cadena. En tot l'entramat, la LUC són unes pinzellades més, però tal vegada requerirà que ens hi centrem amb mobilització en el seu moment, doncs sense lluites no hi ha camí. "Només gràcies a aquells sense esperança ens és donada l'esperança" (Walter Benjamin).

Salvem els menjadors universitaris!

Q El passat dia 7 d'octubre, 6 estudiants universitaris de l'AEP es van encadenar als menjadors universitaris situats al Campus Diagonal de la UB i van fer una vaga de fam simbòlica de 34 hores.

El motiu: fer un acte reivindicatiu per donar a conèixer la situació dels menjadors i ser el tret de sortida d'un conjunt d'accions organitzades per evitar el tancament dels mateixos.

Ja fa temps que se sap que els menjadors universitaris no tenen un futur gens clar. Malgrat que l'anterior rector de la UB es va comprometre a no tancar els menjadors fins que no s'haguessin construït els nous, aquest curs l'aspecte dels menjadors és molt diferent al dels últims anys. A primer cop d'ull, ja s'observa un canvi en la distribució del mobiliari i en la situació del servei de menús: ara es troben a la planta baixa, que, per aquest motiu, està molt més atapeïda. A més, no es pot accedir al segon pis. Afinant més la vista, descobrim que hi ha menys treballadors, que l'horari d'obertura és diferent, que el menjar no es cuina in situ (és proveït per un servei d'àpats) i que el número de menús que se serveixen és substancialment inferior al del curs passat.

Per què volen tancar els menjadors?

Doncs perquè ja fa anys que l'edifici no està en bon estat -per això aquest curs ja han tancat les cuines, que no eren segures pels treballadors-. També, perquè hi

ha un pla d'urbanisme que pretén fer passar un carrer per on estan situats els menjadors.

I ara, què?

Ningú ho sap i ningú dona respostes clares. Sembla ser que de moment els menjadors restaran oberts. Però el que no pot negar ningú és que el servei ofert ja no és el mateix. Com es comentava més amunt, s'ha subcontractat una part del servei amb el tancament de les cuines, ha disminuït l'espai físic per a menjar i la previsió de menús és inferior.

Seguirà aquesta tendència a la baixa, o els menjadors seguiran sent un servei que respon a unes necessitats?

Davant de tots aquests dubtes, es va organitzar un acte reivindicatiu per reclamar la continuïtat dels menjadors. Sis estudiants es van encadenar a les vuit del matí d'un 7 d'octubre a les portes dels menjadors universitaris. Allà s'hi van quedar fins l'endemà a quarts de sis de la tarda, quan el temps va empitjorar prou com per haver de declarar-se en retirada (l'acció era previst que acabés a les vuit del vespre, amb una concentració com a cloenda i una roda de premsa, que van haver de ser suspesos). Vora 34 hores sense menjar i sota una pancarta que resava: "La UB ens mata de gana".

Durant tot el dia, a més, es van recollir signatures per recolzar el motiu de la

protesta i poder tenir més força davant dels òrgans competents.

A la nit, una cinquantena de persones van acompanyar els vaguistes; alguns fins i tot hi van acampar. L'ambient era festiu i reivindicatiu, però no va haver-hi aldarulls.

I això s'acaba aquí?

No! Com hem dit, ara agafen el relleu les assemblees d'estudiants. Nosaltres hem assentat la base de la protesta, però les assemblees ja s'han organitzat per seguir treballant amb la problemàtica dels menjadors i continuar alimentant la reivindicació, fent-ne difusió i sensibilitzant els diferents col·lectius.

De moment, els estudiants del campus estan al dia de la situació i són conscients que el que està passant no és broma. L'Assemblea Diagonal ja s'ha reunit diverses vegades i ha proposat diverses accions a fer pròximament. Des de col·lapsar els menjadors per demostrar que són un servei imprescindible, a muntar un dinar de protesta davant dels menjadors, fins a fer una sessió de voluntariat per millorar l'eficàcia del servei.

També se seguirà amb la recollida de signatures a totes les facultats. La intenció final és portar-les davant del Claustre de la UB perquè es debati el tema de manera clara, transparent i definitiva.

Oscar Àrias
Química - UB

On queden les competències dels informàtics?

Q El passat mes d'octubre el Congrés va aprovar les carreres regularitzades (arquitectura, enginyeries...), d'entre les quals va quedar exclosa les enginyeries informàtiques. Aquesta decisió unilateral del Govern suposa el manteniment de l'històric greuge comparatiu d'aquesta carrera respecte les altres, menystenint els treballadors i les treballadores d'aquest sector i els futurs i futures estudiants que en formaran part. A més, en una decisió absurda, el Govern ha optat per assignar les competències naturals de l'enginyeria informàtica a la branca de telecomunicacions al·ludint que eren "massa transversals" com per assignar-les a una carrera concreta.

Moltes de les activitats que desenvolupen els treballadors i treballadores del sector de la informàtica requereixen una regularització per evitar una mala gestió d'informacions o recursos d'importància vital, com ara el tractament d'informació personal sensible, per les quals s'ha de vetllar amb especial recel. Malgrat el reconeixement de la tasca dels enginyers i enginyeres de telecomunicacions, la formació que aquests reben en

el camp de la informàtica és insuficient per al correcte desenvolupament de les activitats esmentades i, per tant, no pot considerar-se una branca d'aquest.

Ell també vol competències

En resposta a aquesta situació un grup d'estudiants i treballadors informàtics sense indentificar-se van convocar una vaga a nivell estatal a través del web www.huelgainformatica.es. De tota

manera, i sense ànim de menysprear les seves reivindicacions, és evident que la forma d'organització i el mitjà emprat no són els idonis per una convocatòria d'aquest tipus.

La situació precària del sector de la informàtica requereix una millora que caldria fer-la mitjançant la mobilització de diversos col·lectius, organitzacions i agents (com ara associacions, sindicats, etc.) que actualment ja treballen aquestes problemàtiques, a més de de treballar de forma constant per tal d'atorgar legitimitat a les convocatòries. Tot i així, moltes de les associacions i entitats que donen suport a aquesta vaga, especialment els col·legis professionals, tenen capacitat per a fer-ho. A més a més, les reivindicacions expressades en el seu manifest no tenen en compte les necessitats de la pluralitat dels treballadors i de les treballadores d'aquest sector, malgrat demanar el seu suport.

Oriol Arcas - Informàtica UPC
Anna Villanueva - Logopèdia UAB

OCUPEM LES AULES!!!

Pel diàleg i per l'alternativa, ocupem

☉ Si tenim en compte el ressò i la pressió que han exercit les mobilitzacions estudiantils contra el pla de Bolonya des de fa uns sis anys sobre la societat i les institucions, podem afirmar, sense dubte, que el context actual és històric. A falta de poc més d'un any per completar l'adaptació a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES), el moviment estudiantil català, peninsular i europeu es presenta com una de les oposicions més fortes des de que, l'any 2001, universitats senceres i més de 80.000 persones en manifestació plantessin cara a la LOU del Partit Popular. No obstant, resulta preocupant que aquell nivell de mobilització i rebuig a la llei hagi minvat substancialment tot i ser, en essència, una reforma legal igual de perjudicial per a la salut de la Universitat Pública.

El context actual presenta una situació que dona un marge d'esperança. L'exemple més clar són les successives ocupacions de facultats senceres a les universitats catalanes, seguint l'exemple del moviment estudiantil valencià o madrileny l'any passat, i més encara, amb la mirada fixa en el model de protesta desenvolupat a Grècia, on es va aconseguir la congelació de la reforma universitària a tots els àmbits. En aquest sentit, i mostrant un exemple de maduresa i constructivitat, les assemblees de facultat de la Universitat Autònoma de Barcelona van iniciar, el darrer dilluns 17 de novembre, el que està esdevenint un nou model de protesta i un referent de lluita i pressió: la ocupació totalment pacífica de la facultat de Ciències Polítiques i Sociologia, i la reconversió de les seves aules en espais de debat, diàleg i formació reals. Aquesta

protesta, que ha durat tota la setmana de lluita, ha mostrat ser el mitjà més productiu per a fer arribar les institucions les reivindicacions dels i les estudiants; i no només això, ha tret el mal record que encara es guarda de les mobilitzacions estudiantils a la UAB el darrer any. Per primer cop, aquells i aquelles que no dubten en fer servir forces de seguretat privades o públiques per evitar sentir el missatge de protesta, que consideren el moviment 'minoritari' i 'violent', no tenen a què agafar-se. La ocupació de la facultat ha esdevingut totalment pacífica, pedagògica i dialogant, així com respectuosa vers el personal acadèmic i l'estudiantat no mobilitzat, el material i els espais físics del centre.

Però les protestes i ocupacions no acaben aquí. Després d'una manifestació pel centre de Barcelona el darrer 20 de novembre, amb més de 5.000 persones al carrer reivin-

dicant una universitat pública i lliure de les privatitzacions implícites a la reforma del Pla Bolonya i successives lleis, milers d'estudiants ocupen, igualment, de manera pacífica, el Rectorat de l'edifici històric de la UB, ocupació que es presenta indefinida. Mentre els mitjans segueixen eclipsant el moviment amb imatges de violència policial, les ocupacions i mobilitzacions seguiràn esdevenint en les properes setmanes. Cal, doncs, que el moviment estudiantil segueixi apostant per aquesta via, reflexioni per a fer arribar el missatge a la societat: per una universitat veritablement pública i de qualitat; i no pas allò que mostren els mitjans de comunicació.

Ritxi Naval
Periodisme - UAB

Mobilitzacions a València

El rector de la Universitat de València, Francisco Tomás, rebutja propostes dels estudiants

Ⓢ Els moviments estudiantils han estat sempre en certa mesura imprevisibles i espontanis. Malgrat el context de lluita activa que s'havia donat en altres ciutats (Barcelona, Sevilla, Madrid...) era difícil imaginar fa només un any el salt qualitatiu i quantitatiu que ha pres a València en les últimes setmanes el moviment contra l'EEES.

El fet rellevant es que aquesta espontaneïtat ha anat acompanyada d'un compromís de continuïtat i una consistència sense precedents en unes mobilitzacions que han estat marcades per la heterogeneïtat en la composició de les assemblees que no han tingut altra motivació política que la d'aturar el procés de Bolonya.

A ran de la trobada d'Estudiantes En Movimiento (EEM) al curs 2007 a Salamanca, va sorgir la idea per part d' A contracorrent i BEA de formar una plataforma oberta l'ACB (Assemblea Contra Bolonya) no com a formació de grups de sindicats universitaris sinó com a assemblea oberta formada per estudiants a nivell individual. Encara que la seva fou limitada en comparació amb el moviment actual, s'organitzaren accions simbòliques com els "enterraments de la universitat pública" en diferents facultats i es començà a tenir consciència que era l'assemblea l'única forma d'organització possible per tal d'ampliar el moviment.

A començament de curs, l'assemblea de filosofia va ser la primera en prendre la decisió de dur a terme el primer tancament el dia 7 d'octubre. Des d'aquell mo-

ment s'iniciaria la formació d'assemblees en altres facultats que secundarien aquest tancament com a forma d'articular la protesta: Filologia, Geografia i Història, Educació, Campus dels Tarongers (facultats de socials, dret, economia), Psicologia, Medicina i el Campus de Burjassot (facultats de ciències). Aquestes anirien sumant-se de forma esglaonada, estenent així els tancaments pels tres campus que componen la Universitat de València. Amb pràcticament totes les facultats ocupades, les assemblees firmaren el manifest conjunt que dotaria al moviment d'una veu unificada.

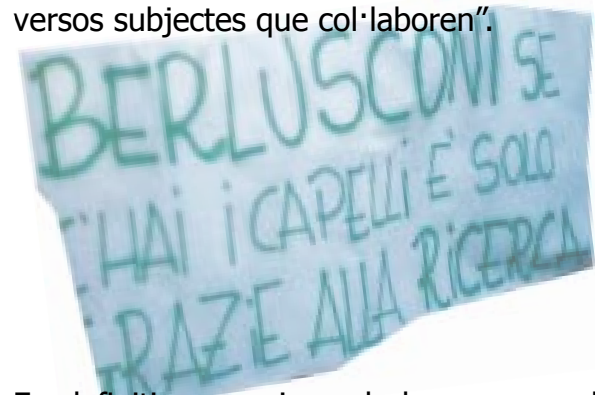
El 29 d'octubre, la coordinació entre les diverses facultats donà com a resultat l'ocupació forçada de l'edifici del Rectorat per aproximadament unes 300 persones. L'endemà, aquesta acció fou seguida per la irrupció de les assemblees en una conferència de Rectors a la fundació Bancaixa. Finalment, les pressions van donar com a resultat un debat públic amb el Rector de la Universitat de València, amb una assistència multitudinària. El Rector, malgrat declarà compartir alguns dels nostres punts de vista, es negà a parilitzar el procés i a convocar un referèndum. Dies després, les assemblees bloquejaren una conferència de l'ANECA com a protesta. Un cop fixada la posició del Rector, les assemblees continuen treballant de forma indefinida per defensar, davant la imposició del procés, una solució democràtica.

Guillermo Dorado Ortega
Sociologia i CCSS Polítiques - UV
A Contracorrent

Itàlia unida per l'educació pública

Ⓢ "Nosaltres no pagarem la crisi" crida una joventut italiana organitzada i mobilitzada contra la polèmica llei de la Ministra Mariastella Gelmini. La llei, que afecta tant a l'escola pública com a les Universitats, suposa una retallada del 25% del pressupost d'una Universitat Pública que es convertiria en fundacions privades subjectes, per tant, a finançar-se de capital privat i una reducció de 8 mil milions d'euros en el pressupost de l'Escola Pública.

Qui talla el finançament talla també els drets: supressió de més de 87.000 places docents, bloqueig dels contractes del professorat temporal, reducció de 44.500 llocs de treball administratiu, retorn al model de mestre únic i avaluació de la conducta dels i les estudiants. Com afirma Roberto Antonelli, president de la facultat d'Humanitats de la Sapienza: "la llei Gelmini no és una reforma ni una contrarreforma, és un homicidi que té per víctima la Universitat i la Recerca". Un panorama poc esperançador si no fos per l'habilitat del moviment estudiantil que ha estat capaç de superar tot tipus de sectarisme i corporativisme per impulsar, l'anomenada "onda", un moviment que agrupa a pares, mares, estudiants, treballadors, treballadores i el professorat en defensa de l'Educació Pública que com ens aclareix en exclusiva Riccardo Messina, coordinador de la Federazione Giovanile Comunista Italiana, "no és una organització sinó diversos subjectes que col·laboren".

En definitiva, seguirem de ben a prop el què succeeixi a Itàlia, doncs no es tracta d'un cas aïllat sinó d'un pas més en el camí de la privatització de l'educació pública que té en el procés de Bolonya el seu màxim exponent. A Itàlia, mitjançant la unitat, han estat capaços i capaces d'articular un moviment que no es veia des dels anys 60, n'haurem de prendre nota també nosaltres.

Antoni Moragas
Matemàtiques - UPC

Segon capítol de l'Escola de Barcelona

Les propostes radicals de cineastes com Rosales, Lacuesta, Recha o Guerin prenen el relleu d'aquell cinema de Jordà, Portabella o Duran als anys seixanta.

Q Arran de l'èxit als Goya d'una pel·lícula tan petita i alhora tan necessària pel cinema espanyol com *La Soledad* (2007) de Jaime Rosales, sembla haver sorgit un reconeixement públic cap a una manera diferent de fer cinema. Directors com Marc Recha, Isaki Lacuesta, José Luis Guerin, Mercedes Álvarez, el mateix Rosales o fins i tot el més 'outsider', Albert Serra (situat també en una hipotètica "Escola de Girona"), encara amb estils prou diferents, responen a un cinema que busca la radicalitat de les seves formes i la innovació constant del llenguatge. Aquests cineastes, catalans d'origen o d'adopció, semblen haver reprès el camí que Pere Portabella, Joaquim Jordà, Carlos Duran o Jacinto Esteva, entre d'altres, van prendre al voltant dels anys seixanta en conformar el grup conegut com "l'Escola de Barcelona".

Fa uns tres anys, en el I Congrés Internacional de Cinema Europeu de Catalunya, Mercedes Álvarez, que tot just havia estrenat el seu documental, *El cielo gira* (2004), premiat a Rotterdam, reclamava la necessitat d'un sentiment grupal entre nous cineastes. Avui dia, sembla haver-se fet realitat, ja que aquests directors, molts d'ells vinculats a la Universitat Pompeu Fabra, se senten ja com un conjunt a causa de la seva confrontació contra el cànon dominant. Si bé no es poden considerar com una generació igual la de la Nouvelle Vague, com reconeixia Jaime Rosales durant una conferència als Cursos de Verano

de El Escorial, per haver una divergència ideològica o fins i tot formal a les seves visions, si que podem definir-los en un mateix grup de producció cinematogràfica alternativa.

Deixebles directes de Joaquim Jordà o Pere Portabella, el qual es manté actiu encara amb *El silencio* antes que Bach, els uneix també la seva herència de directors de la Modernitat com Rossellini, Godard, Pasolini, Bergman o Bresson. Amb estils diferents, Marc Recha practica un cinema intimista, gairebé bucòlic, que fuig des de Pau i el seu germà (2001) fins a *Dies d'agost* (2007) de la ciutat cap a la natura. Mercedes Álvarez, que va debutar amb la seva pel·lícula documental *El cielo gira*, fa un cinema contemplatiu deutor de l'estil de Kiarostami. Isaki Lacuesta es pregunta des de *Cravan vs. Cravan* (2002), fals documental sobre el poeta boxejador nebot d'Oscar Wilde, pel que fa a la frontera entre ficció i realitat; idea que reprèn anys més tard en fer una ficció occidentalitzada com *La leyenda del tiempo* (2006), amb personatges i llocs reals. José Luis Guerin, el més veterà, amb títols com *Tren de sombras* (1997) o l'aclamat documental *En construcción* (2001), va destacar amb la seva darrera cinta *En la ciudad de Sylvia* (2007), que apropa el cinema al museu, ja que aquesta pel·lícula forma part d'una tríada entre les que es troben el fil a base de fotografies *Unas fotos en la ciudad de Sylvia* i la instal·lació *Las mujeres que no conocemos*. La primera pel·lícula del banyolí Albert Serra, *Honor de cavalleria*, va ser escollida per la crítica francesa com

una de les millors deu pel·lícules estrenades al país al 2007, amb un document intimista sobre la figura de Don Quijote. Aquest mateix any, s'ha estrenat *El cant dels ocells*, un quadre preciós que prosifica la llegenda dels Reis Mags, encara que amb una poesia fora de norma pel que fa a l'ús de la fotografia en blanc i negre amb la Natura.

Per últim, el director que va ser reconegut per l'Acadèmia, Jaime Rosales, va exercir a la gala dels Goya com abanderat d'aquest cinema de la seva generació, de la qual diu esperar que sigui el germen d'un moviment més ampli. Va guanyar-se als acadèmics amb *La soledad*, una pel·lícula sobre la incomunicació de la vida contemporània, en el qual parla amb mestria sobre allò quotidià, però tracta també fredament i amb encert alguns temes transcendents com la mort o el terrorisme. Tampoc no es pot prendre com a menor *Las horas del día* (2003), un fresc increïble sobre la vida normal d'un psicòpata que es crea al tedi, guanyadora del Premi de la Crítica a Cannes. En definitiva, aquesta nova camada de directors esta donant sang fresca a un cinema espanyol al que bona falta li fa. Són capaços de mirar a la cara a les grans pel·lícules que es fan al panorama internacional. El reconeixement, així com el suport de tot tipus, que ha de rebre aquest moviment des de les institucions hauria d'anar més enllà d'una gala de premis i fomentar realment entre el públic aquest altre cinema, creant cultura i no espectacle simple.

la crítica. Tiro en la cabeza Jaime Rosales, 2008

La darrera pel·lícula de Jaime Rosales ha creat polèmica des de la seva primera projecció a Sant Sebastià, on va guanyar el Premi de la Crítica. Dos elements la fan diferent: la seva forma, a base de teleobjectius, tot separant-nos, per tant, del personatge i privant-nos d'escoltar el que diu, i el tractament de "l'altre", que en aquest cas és un etarra.

El tema és l'assassinat de dos guàrdies civils a Capbreton a mans d'uns terroristes el passat mes de desembre. Aquesta notícia va commoure al director i el va portar a desenvolupar tota una fita de producció, amb dos mesos de pre producció, per fer el guió i 14 dies de rodatge. El resultat és notable en la seva concepció cinematogràfica, encara que pugui arribar a ser difícil per al públic mitjà.

Una pel·lícula amb la que l'espectador ha de participar tot omplint els forats que la cinta va deixant a mesura que avancen els minuts.

Un film en el que segueix la vida quotidiana d'un etarra; fet que sembla haver molestat l'Associació de Víctimes del Terrorisme, que argumenta que "humanitza als terroristes". Potser no es paren a pensar que la necessitat de conèixer a l'altre passa per acceptar que, d'una banda, els terroristes tenen una vida com qualsevol altre: compren el diari, prenen un vi, tenen familiars, fan l'amor... De l'altra, també hi ha un apart en la qual l'odi els fa cometre fets tan horribles com aquest. Per això és tan interessant l'ús del pla/contrapla. Poques vegades se'ns mostra com a majoritari el pla de "l'altre" (el "dolent" en llenguatge

maniqueu), com passa aquí, en el qual se segueix a aquest personatge, fins que al final de la cinta apareix el contrapla de les que seran les seves víctimes, de les quals també es mostra que tenen una vida, que són altres persones que no mereixen ser assassinades per la seva condició.

És per això que suposa una pena que es tingui una visió tan prèviament manipulada de la pel·lícula. El director responia així a aquest fet: "La pel·lícula ha passat per dos fases: una primera en la qual la resposta es va radicalitzar fins al punt que vaig pensar que seria millor no estrenar-la. Afortunadament, ja hem passat a una segona fase, durant la qual la gent ha captat el vertader missatge".

Ródtxenko o l'art al servei del poble

“El deure d'un artista és experimentar”

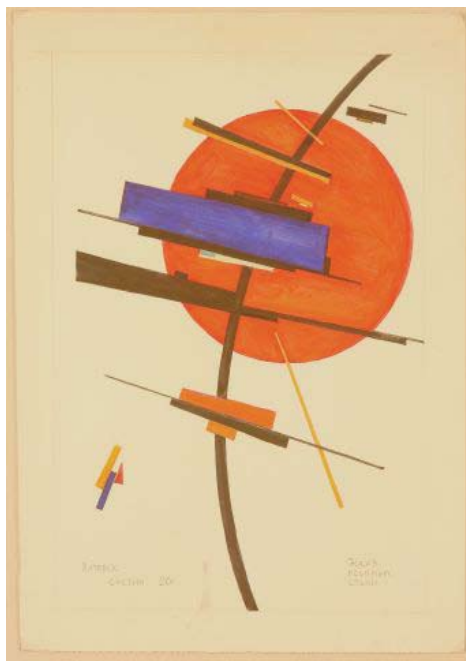
Q Pintura, fotografia, escultura, mobles, collage i atrezzo teatral són algunes de les peces que es poden veure a l'exposició “Ródtxenko. La construcció del futur” i que l'artista ens va deixar com a llegat. Aquest incansable geni va revolucionar l'art del seu temps, dins d'una altra revolució, la soviètica.

La transformació d'una societat comporta la transformació de l'art, en la seva concepció i forma. I això és el que va passar a la Rússia post-revolucionària del 1920, on tot es removia per donar pas a un nou món amb el poble com a protagonista. Ródtxenko va encapçalar l'avantguarda artística que havia de canviar l'objectiu de l'art: el constructivisme. Els pintors, escultors, arquitectes i teòrics que s'aplegaven a l'Institut de Cultura Artística, l'Inkhuk, van concebre la nova visió de l'art, on la construcció havia de ser la seva base.

L'artista ja no seria tan sols artista. Seria constructor, enginyer i matemàtic. “L'art són matemàtiques”, afirmava Ródtxenko, intentant portar a la racionalitat més completa la visió de l'art. Aquesta racionalitat pretenia fer veure que els artistes havien d'estar al servei del poble per a dissenyar i construir allò que la societat necessités. El compàs i l'escaire van passar a ser eines necessàries pel nou artista. L'art i la modernitat havien d'estar a l'abast de tothom.

La concepció burgesa de la pintura de cavallet, creada per a ocupar la paret d'una casa, per a ser admirada per uns quants, ara quedava enrera per donar pas a un art que havia d'arribar a tothom, i això també

palpable la sèrie de dibuixos de “Construccions espacials”, fent cossos geomètrics d'estil futurista de fusta. Això eren les seves escultures, que va decidir disposar suspeses a l'aire, penjant del sostre i eliminant el pedestal que fins ara havia tingut la escultura en la història de l'art. Els mòbils que el reconegut Alexander Calder va fer a finals del segle XX deixen de semblar originals al costat de les construccions de Ródtxenko.

Aquests afanys de fusionar tecnologia i art van arribar també a les aules amb la creació dels Tallers Artísticotècnics organitzats el 1920, i que tenien com a fi formar “mestres artistes d'alta qualificació per a la indústria”.

El disseny passava a ocupar una plana important en l'art. L'art per l'art es va rebutjar per dotar de contingut polític les obres, i per fomentar la col·lectivitat en front de l'individualisme. Per això el 1925,

dels treballadors com un fet col·lectiu i intel·lectual.

L'exposició mostra que l'artista soviètic es va endinsar en el món de la fotografia i va realitzar innovadores instantànies. Va ser pioner en els fotomuntatges, que va aplicar des d'un bon principi en els seus famosos cartells i portades de llibres. La modernitat de la seva obra és sorprenent, ja que fins i tot avui en dia, 90 anys després, no queda anacrònica.

El teatre tampoc va escapar de la ment renovadora d'Aleksandr Ródtxenko, que va idear decorats i vestuari per a una obra escrita per un altre artista soviètic, Maiakovsky. L'austeritat era un dels pilars fonamentals de la seva obra, i així

Cartell d'una obra de teatre de Maiakovsky.

és pot veure en les imatges que pengen a les parets de la Pedrera. El teatre no podia ser luxós, i el resultat final era una excel·lent escenografia feta amb pocs recursos i molt talent.

Però no es pot parlar de Ródtxenko sense parlar de la seva esposa Varvara Stepanova, una altra destacada artista de l'època. Dissenyava estampats i vestits increïblement actuals i originals, decorats amb formes geomètriques. Ella per la seva banda va revolucionar el disseny tèxtil a l'URSS.

L'exposició de Ródtxenko estarà oberta al públic fins el 6 de gener a La Pedrera

“ **La modernitat de la seva obra és sorprenent, ja que fins i tot avui en dia, 90 anys després, no queda anacrònica.** ”

comportava abandonar les teles. Els cartells, la propaganda, la moda en el vestir, les portades de les revistes i els llibres es convertien en un nou suport artístic que Ródtxenko va usar per difondre el nou art. Es va adoptar una estètica molt definida que s'identificaria ràpidament com a constructivista, l'estètica soviètica.

A l'exposició de la Pedrera hi podem veure el concepte que Ródtxenko tenia de la construcció. Va convertir en una realitat

l'Exposició Internacional de les Arts Decoratives i Industrials Modernes de París, va tenir un pavelló soviètic dissenyat per Ródtxenko i que va merèixer quatre medalles de plata i una gran expectació. Es va anomenar el Club de l'Obrer i mostrava en el seu disseny la ideologia revolucionària. Contenia cadires, prestatgeries i taules de lectura de formes geomètriques i de sospitosa semblança amb les que ocupen avui en dia moltes de les nostres biblioteques públiques. Plantejava l'oci

La crisi, una reflexió des de la Universitat

La crisi que estem vivint no només és financera, no només és econòmica, és fruit dels factors de mal govern de la nostra societat que, a mitjans d'aquest any 2008, ha mostrat la seva capacitat destructiva.

L'aspecte detonant han estat les hipoteques escombraria. Un producte financer que mai hauria d'haver-se autoritzat, però la seva existència té causes més profundes. No és que el disseny fos un mal càlcul dels economistes neoliberals que propugnaven arreu i també al nostre país la liberalització financera. Profetes fonamentalistes com Martí Sala propugnaven la desregulació de les restriccions del Banc d'Espanya i guanyaven medalles de Sant Jordi donades per governs d'esquerres, malauradament ansiosos de anar a la moda que marcava el *establishment*. Però sense que la seva opinió fos tan esbombada, els economistes mínimament intel·ligents i amb suficient capacitat per no deixar-se enlluernar, ja fossin els respectats Angel Rojo i l'ara Nobel Krugman o aquells que es situen en el paradigma alternatiu (Montes, Etxezarreta, Martínez Peinado, Jove) sabien com anava a acabar aquell festí especulatiu.

La desregulació que ha provocat aquest desastre no era la conseqüència de les prediques d'uns economistes insensats. En realitat, aquests van ser emprats pel sistema, promoguts i utilitzats. La desregulació era una necessitat d'un sistema abocat a una despesa militar cada vegada major (i no només als EEUU) i a una reducció dels impostos sobre els més rics. Un sistema que malgrat això no aconseguia més recursos amb l'ús d'aquesta força perquè, d'una banda, ja tot està globalitzat i no hi ha terres addicionals a conquerir o recursos a robar i, d'altra banda, perquè la resistència al saqueig ha estat més eficaç que l'ús de la força bruta a indrets cada vegada més amplis del món com Veneçuela, Bolívia, Equador, Iraq o Iran. Un sistema que fugia

endavant "creant" una rendibilitat fictícia que permetia continuar fent funcionar la màquina, com la vella estafa de la piràmide.

Finalment, tal com fins i tot especuladors com George Soros havien advertit ja al 1999, el sistema financer s'ha esberlat. El problema estrictament financer té solució tècnica. Per exemple, canviant la moneda (especialment el dolar cada vegada menys valuós per les massives edicions de bitllets per tancar els forats de la administració Bush) o anul·lant les deutes i evidentment reintroduint una regulació sensata. Però només aquest problema ja generarà conflicte social: els propietaris d'indústria productiva, béns, recursos o terres seran poc afectats, però els que tenien estalvis poden perdre'ls i això amenaça des del sistema de pensions, fins als sous acumulats als EEUU pels soldats que encara estan a Iraq. En el procés d'adaptació baixarà la producció de béns, la ocupació i el consum i, en funció de la capacitat de resistir, els d'abaix patirem més o menys. Si hi ha resignació es patirà més, però patirem fins i tot si exercim la resistència social i política, ja que aquesta genera patiment i tensió.

Malauradament, el problema és molt més profund. La fi de la bombolla del benefici fàcil que les multinacionals han consolidat amb la globalització, implica també canvis en la forma de produir i amb la disposició de recursos. De cop ens hem adonat que no hi ha prou producció d'aliments, de que les reserves d'energia fòssil són molt limitades, que molts recursos (minerals, boscos, pesca, atmosfera o aigua) estan al límit de l'ús sostenible... I també ens hem adonat de que el creixement no serà infinit.

Necessitaria molt més espai per explicar aquest aspecte més profund de la crisi en què hem entrat, però probablement el que ara us interessa més és reflexionar sobre el que poden fer el ciutadans en general

i vosaltres com estudiants universitaris en particular.

La Universitat es un servei públic que en el context d'aquesta crisi posa de rellevància la seva necessitat. La crisi mostra que el model productiu que tenim a Espanya s'ha esgotat. Es ben discutible el futur de una economia basada en la construcció extensiva i el turisme a l'escenari futur. És clar que hem de passar a un desenvolupament qualitatiu que renunciï al creixement quantitatiu: més habitants, més cases, més autopistes, més aigua, etc. Aquí la societat del coneixement té un paper essencial. Cal formació dels nous treballadors i treballadores i cal recerca per canviar el model social (des de la producció fins a la cultura). Calen nous sistemes de formació i cal que aquesta tingui vocació de servei social. El coneixement ha estat essencial pel desenvolupament de Catalunya en el passat, ara ho serà molt més. Per tant, amb la crisi no podem acceptar que es redueixi el finançament de la Universitat com si fos l'apartat de les despeses de propaganda institucional dels governs o el nombre de cotxes oficials. Per sortir bé de la crisi necessitem millors enginyers, economistes, biòlegs, metges... També més desenvolupament dels camps de recerca tant de la bioquímica com de la gestió, passant per l'ètica al dret i les llengües a l'electrònica i la computació. El camp de treball és immens si volem passar a un model productiu sostenible, eficient, amb innovació permanent. La crisi demanda més, i no menys, Universitat entesa com institució de la formació superior i la recerca.

S'apunta a tot Europa una batalla frontal als nostres campus entre aquells que volen fer de la Universitat un espai de negoci emergent per les empreses afectades per la crisi (Berlusconi a Itàlia és l'exemple més groller, però hi ha algun banc molt actiu i ben posicionat a casa nostra) i aquells que creiem que la Universitat ha de ser un instrument de reconversió social al servei del canvi i la innovació, aquells que creiem que la Universitat ha de ser un mecanisme de socialització del coneixement i la cultura que mai més ha de raure en mans de les minories privilegiades, que fins fa dues generacions eren les úniques que hi accedien. Hem de defensar un mecanisme d'accés (taxes, beques, exàmens) en que el criteri de selecció i promoció sigui la capacitat intel·lectual i de voluntat de treball de les persones, no el poder adquisitiu ni la procedència social.

Paga la pena dir que a la societat del coneixement necessitem la formació dels millors i no dels que tenen més diners. Una prova ben bona d'això és que gràcies al poder econòmic del seu pare, George Bush va ser el primer president dels EEUU amb un Màster d'Economia. Si sabem el profit que n'ha tret, més val que tornem al concurs de mèrits personals. Per molt que pagui un ase per matricular-se a la Universitat, poc servei en traurà la societat del seu país per ella.

la vinyeta

El simulacre verd de la publicitat

☉ El terme "simulacre", forjat per Jean Baudrillard als anys 70, defineix perfectament l'estratègia comercial que se'ns apareix darrere de la suposada febre ecologista que sembla que tenen algunes empreses, a jutjar per la seva publicitat.

Podríem entendre-ho com una construcció que "no corresponde a un territorio, a una referencia, a una sustancia, sino que es la generación por los modelos de algo real sin origen ni realidad"¹. És a dir, està buit de contingut autèntic. La lògica del nou màrqueting tendeix a adoptar discursos socials, com és el cas de la preocupació pel escalfament global, per buidar-los després i adaptar-los a la lògica consumista. L'última tendència o, almenys, el que més fortament apareix, és el de la suposada conscienciació ecològica que les empreses dels sectors més contaminants, com l'energètic i l'automobilístic, sembla que han adoptat. Aquest fet porta amb si dos problemes: la manipulació i falsedats que amaguen i la perversió i desvirtuació d'un discurs amb les bases fonamentades amb escriu.

El gran sociòleg polonès Zygmunt Bauman ens recorda en nombroses ocasions que la Societat de Consum -en l'època de l'arxiutilitzat terme de la "modernitat líquida"-, tan sols pot apel·lar al curtermi-

nisme dels seus individus, entesos en tant que consumidors, a causa de la lògica del consum, la qual necessita de la creació d'anhelos volàtils que es vagin reinventant en un temps incessant per a la seva pròpia subsistència. Per altra banda, el medi ambient necessita d'una pràctica a llarg termini, d'una constant dedicació, sense sentit si és sense esforç i sacrifici, de la que no cap esperar-ne una gratificació instantània.

És en aquest punt en què s'entra en les nombroses contradiccions. Partint de l'observació de Bauman, en la que assenyala que "el síndrome consumista exalta la rapidesa, el exceso y el desperdicio"², així com quan ens recorda que la pràctica consumista destaca per la seva increïble acumulació de residus, podem concloure que, avui en dia, el consumisme és el perill més gran per al medi ambient. I que, doncs, la solució del consum basat en un altre tipus de productes suposadament més "verds" és inviable i àdhuc contraproduent.

Per tot això, Greenpeace ha denunciat en múltiples situacions a les empreses que utilitzen anuncis enganyosos com el reclam d'un servei per al medi ambient, com per exemple Iberdrola i Endesa, que es presenten com a sostenibles i beneficioses per l'entorn promovent "l'energia

verda". Greenpeace denuncia, en aquest cas, que la que denominen com a "energia verda" prové dels embassaments i que aquesta no és ni de molt la font d'energia majoritària i que, a més, ni n'estigui garantida la procedència real. Al mateix temps, denuncien que de l'energia que es consum, el 30% provingui de les centrals nuclears i que l'energia solar que es consum representi un ridícul 0,002%. El sector automobilístic és, com s'ha dit més amunt, l'altre sector que s'ha apuntat a la nova "moda". Com assenyala Greenpeace, "la indústria automobilística presumeix de productes 'eco' solament perquè és atractiu per al públic, però el fet no passa de ser una neteja d'imatge del sector. (...) En realitat, estan exercint tota la pressió possible per dinamitar la regulació que de la Unió Europea hauria d'adoptar aquest any, dirigida a reduir les emissions de CO2 dels nous turismes a 120g/km". Per a conscienciar aquesta pràctica han posat en marxa un concurs en que tots podem parodiar els anuncis enganyosos de cotxes (<http://coches.greenpeace.es/home>).

1. BAUDRILLARD, Jean. Cultura y simulacro. Kairós. Barcelona, 1978.
2. BAUMAN, Zygmunt. Vida líquida, Paidós Estado y Sociedad. Barcelona, 2006.

Daniel Mourenza
Comunicació Audiovisual - UPF

Bufen vents de patriarcat

☉ Malgrat que tot sovint se'ns presenta emmascarat i intentant passar desapercbut, el patriarcat és encara present a gairebé tots els àmbits de la nostra societat.

Sense anar gaire lluny, la seva persistència en el nostre dia a dia queda marcada per l'encasellament tradicional de les persones en dues categories perfectament diferenciades -home-dona- i associades a unes característiques i uns comportaments suposadament propis de cadascuna d'elles. Aquesta organització, tancada i gairebé immutable al llarg de les generacions, intenta impedir que en cap cas ningú es desviï de l'estereotip establert. Si això passés, trontollaria aquesta gran estructura històrica i social que ha discriminat la dona fins als nostres dies.

L'establiment d'aquestes etiquetes, arrossegades des de l'antiguitat, ha fet que aquesta organització social patriarcal pugui arribar a aconseguir difuminar els trets individuals característics que ens fan ser tal i com som. D'aquesta manera, s'han anat imposant unes determinades estructures mentals simplificadores que en molts casos han empresonat la nostra llibertat d'escollir qui i com volem ser, fins el punt de fer-nos confondre la nostra identitat. No cal dir que aquesta classificació gairebé hermètica, en què el sector femení segueix ocupant un lloc secundari en l'àmbit públic, es fa del tot necessària per tal de garantir la continuïtat d'aquesta estructura primària marcada des de dalt.

En aquest sistema social de dominació, vertebrat al llarg de la història de la hu-

manitat, cal un pas clau i essencial que està a l'abast de totes i cadascuna de nosaltres. Primer de tot, és imprescindible la consciència dels paràmetres socials que encara ara fixen aquesta estructura patriarcal en què estem submergits en ple s.XXI. D'aquesta manera, hauríem de tenir present que nosaltres mateixes conformem una peça més d'aquest gran joc al qual ningú ens ha demanat si volem jugar.

Així doncs, ens manca fer un pas endavant en la cerca de la nostra identitat sota la categoria de "persones" per davant de tot, deixant la distinció gènere/sexe en un terreny secundari. De fet, podria ser aquest el pas primordial per començar a desmantellar aquesta complexa jerarquia patriarcal que envaeix encara el nostre dia a dia. I és que, si ens hi parem a pensar, la fi de la perpetuació d'aquesta estructura social discriminatòria comença per un mateix.

“ S’han anat imposant unes determinades estructures mentals simplificadores que en molts casos han empresonat la nostra llibertat d’escollir qui i com volem ser. ”

Lucia Bretos
Comunicació Audiovisual - UAB

“Expressar és l'única manera d'alliberar-nos del passat franquista”

La tasca de l'Asociación para la Recuperación de la Memoria Histórica

Emilio Silva

Entrevista per
Juan Guijarro
Humanitats - UAB

El 16 d'octubre del 1936, quinze presos del calabós de l'ajuntament de Vilafranca van ser ficats dins d'un camió i transportats fins a Priaranza del Bierzo, a uns 30km de distància. Tots pertanyien a partits polítics d'esquerres i sabien que aquella nit serien afusellats. Un d'ells va aconseguir escapar corrent en baixar del camió; no va poder amagar-se per sempre, però durant els sis mesos que va aconseguir sobreviure amagat de la

repressió, va poder explicar el que va succeir. Així va sobreviure la història de “los trece de Priaranza”. Per a Emilio Silva Barrera, nét d'un dels homes assassinats en aquella ocasió, va formar part de la seva història familiar. L'Emilio està llicenciat en Sociologia Política i es dedica professionalment al periodisme. A l'any 2000, treballava al Bierzo i durant una conversa familiar va sorgir el tema de la fossa on va ser enterrat el seu avi. Va voler trobar-la. Va preguntar als paisans de l'indret, tot buscant una fossa de tretze persones en un poble en el que hi havia “més morts fora del cementiri que a dins”. Dos veïns havien estat portats de petits pel seu mestre al lloc per a que veiessin el que els passava als homes “com aquells” i van assenyalar el lloc. Quan durant les excavacions es va desenterrar una sola de sabata i es van començar a trobar els primers ossos,

l'Emilio no havia obert només una vella història sentimental. La notícia es va difondre i molts van voler trobar també els seus familiars assassinats. Dos mesos després, Emilio Silva va fundar juntament amb el també escriptor i periodista Santiago Macías l'Asociación para la Recuperación de la Memoria Histórica, i la història del seu avi va ser la primera d'una llarga llista, encara sense escriure del tot, que ha servit com a revulsiu per a la tasca sense descans d'arqueòlegs, forenses, psicòlegs, historiadors, voluntaris i, per suposat, familiars. La seva iniciativa ha transcendit l'àmbit social i ha aconseguit per dret un espai propi als mitjans, en el debat polític i recentment a la tasca judicial. Aquest pioner de la generació dels néts de les víctimes de la guerra civil i el franquisme fa un lloc a la seva complicada agenda i parla avui amb El Queixal.

El Queixal. Com neix el moviment social de Recuperació de Memòria Històrica, i amb quina intenció?

Emilio Silva. Es tracta d'un moviment que ja existia als anys 70 però que no comptava amb recolzament polític. A zones de Navarra, la Rioja i Soria es van dur a terme exhumacions de forma sistemàtica i peticions de justícia. Fins i tot hi va haver a l'any 1978 un grup d'intel·lectuals, polítics i activistes pels drets humans de diversos països que van tractar de crear un tribunal Internacional per a jutjar els Crims de la Dictadura Franquista.

Aquest moviment de familiars va ser creixent llavors, però es va veure truncat amb el cop d'Estat del 23 de febrer del 1981. La imatge del tinent coronel Antonio Tejero, pistola en mà, a l'hemicicle del Congrés dels Diputats, al crit de “¡Quieto todo el mundo!”, va causar una paràlisi per por als qui havien iniciat el camí cap a la justícia per a les víctimes de les violacions de drets humans de la dictadura.

Va haver d'arribar el segle XXI per a que el que no havien pogut contemplar els fills dels republicans i les republicanes que es trobaven desapareguts en fosses comuns ho comencessin a fer els néts. L'exhumació d'una fossa comuna el 21 d'octubre del 2000 a la localitat lleonesa de Priaranza del Bierzo va ser l'esquerda per la qual es van començar a esfumar la por i l'oblit públic. A partir d'aquell moment, el moviment de familiars que buscaven als seus familiars desapareguts ha crescut en aquests anys, conquistant espais públics i obrint un debat a la nostra societat sobre la patològica relació que hem mantingut amb el passat de la dictadura durant molts anys de democràcia.

Q. Com resumiries la feina feta durant aquests anys?

E.S. Per una banda hem ajudat a més de 1.500 famílies a trobar les restes dels seus familiars i a donar-los la sepultura que

considerin digna. També hem ajudat a diversos milers a saber; des d'informar famílies que desconeixien que el familiar que es va exiliar a França havia mort en un camp de concentració nazi fins orientar-los en les possibilitats que tenen de trobar informació a diferents arxius.

També hem tractat de donar reconeixement als homes i dones que van construir amb la seva tasca política la primera democràcia en la que homes i dones van poder escollir els seus representants per mitjà d'un sufragi universal. A l'any 2004, van dur a terme al municipi madrileny de Rivas Vaciamadrid un homenatge amb el títol de “Recuperando memoria”. En aquest varem reunir a 741 republi-

mocràtica i ajuda a molta gent que encara té por, especialment als petits pobles, a trencar aquesta frontera mental i convertir-se en ciutadans.

Q. L'exhumació de fosses és potser la tasca més urgent de la RMH, la qual deixa veure la vostra feina i és també la més polèmica. Més enllà d'això, en què consisteix la tasca de la ARMH?

E.S. La nostra tasca consisteix, en primer lloc, en atendre a les famílies de les republicanes i dels republicans que van desaparèixer. Durant trenta anys de democràcia no han rebut cap ajuda de l'Estat. Per una altra banda, hem realitzat jornades, publicacions i hem tractat de dignificar la memòria dels homes i dones que van construir la nostra primera democràcia.

Q. Els qui s'oposen a la vostra tasca, sovint argumenten que respon al desig “d'obrir ferides”, que els crims de republicans o revoltats han de considerar-se al mateix nivell o que els assassinats en la rera guarda van ser crims comuns. Perquè subsisteix aquesta perspectiva tant en la opinió pública com en el debat polític?

E.S. La visió dels dos dimonis o del cinquanta per cent existeix perquè la democràcia que ha succeït a la dictadura franquista no ha fet els seus deures. Durant tres dècades, la ignorància del passat ha estat una política d'Estat i això fa que la intoxicació de l'imaginari generada per l'educació i la censura franquista distorsioni, encara avui, la visió d'aquell passat.

Respecte a l'obertura de ferides, és un discurs que es nega a la reparació dels danys del franquisme amb un argument completament fals perquè les exhumacions de fosses i el debat sobre el passat

“**La soledat que han patit les víctimes del franquisme, de la quantitat d'homes i dones que han mort en aquests anys de democràcia sense haver rebut el més mínim reconeixement per haver resistit el feixisme i del treball que queda per a fer fins a crear una societat en la qual es parli dels “defensors de la democràcia.”**”

canes i republicans de més de vuitanta anys de tot el territori de l'Estat per a agrair-los la seva lluita per la llibertat en ser portadors del codi genètic de la nostra democràcia.

I una de les coses més importants ha estat l'obertura d'un debat molt necessari sobre la nostra relació amb el passat, la qual cosa enriqueix la nostra cultura de-

precisament tenen un component terapèutic. És habitual sentir a representants del Partit Popular amb aquest discurs o amb el de que la memòria històrica no li importa a ningú, amb la qual cosa estan anomenant ningú a cents de milers de persones afectades per la repressió de la dictadura.

Q. La Transició s'il·lustra de forma oficial com un procés modèlic de reconciliació. Com la valora en els plans polític, social i jurídic?

E.S. Les transicions són processos permanents. La nostra transició, que realment era un procés de recuperació de la democràcia, ha estat mitificada per bona part dels qui la van fer. Pel que fa a la paraula reconciliació, és un terme que els organismes de drets humans que treballen en qüestions de justícia transicional estan deixant d'utilitzar. Es tracta d'una paraula que suggereix quelcom que no existeix i que acaba convertint-se en un obstacle per a la reparació a les víctimes.

La transició espanyola es va segellar i solidificar a la llei d'Amnistia d'octubre del 1977. Es tracta d'una legislació que va construir la impunitat de la qual han gaudit els violadors de drets humans de la dictadura franquista. La llei va fer sortir de les presons a 89 presos polítics; presos que en una democràcia no poden existir sense necessitat de regulacions especials.

La llei d'amnistia va ser aprovada pel Parlament resultant de les eleccions del juny del 1977. Però aquelles eleccions no havien estat formalment democràtiques; els partits republicans no havien estat legalitzats per a presentar-se a aquells comicis per defensar "idees contràries a la forma de Estado", segons els va fer saber el Ministerio de la Gobernación. Es tractava de que no arribessin al Congrés dels Diputats aquells que essencialment haurien d'haver representat a les víctimes del franquisme, perquè el PSOE i el PCE havien acordat no fer-ho, i de que en el parlament que anava a elaborar la Constitució del 1978 no hagués diputats que qüestionessin la monarquia. Es tractava d'una decisió, la de no autoritzar-los, que canviés considerablement el perfil d'aquell Parlament si tenim en compte, per exemple, que en les anteriors eleccions democràtiques del 12 de febrer del 1936, dos partits com Izquierda Republicana i Esquerra Republicana de Catalunya havien obtingut junts un 26% dels vots.

Q. Des de la Llei d'Amnistia del 1977 fins la Llei de Memòria Històrica del 2007, ha fet justícia l'Estat a la Història i a les víctimes?

E.S. L'Estat ha fet poca reparació amb respecte a les víctimes. A l'any 1979, amb el Govern d'Adolfo Suárez, es va obrir la possibilitat que les vídues dels republicans tinguessin accés a una pensió -però sense caràcter retroactiu- que les equiparés a les vídues franquistes que portaven cobrant la quaranta anys. A l'any 1990, governant

Felipe González, es va fer una reparació econòmica als ex presos i ex preses polítics que havien estat més de tres anys en presons, perquè els que van estar menys temps o detinguts més en altre tipus de centre de detenció, com ara camps de concentració o batallons disciplinaris, no van ser considerats presos.

En el cas dels ex presos va ser especialment sagnant perquè molts no van poder demostrar la seva presó documentalment perquè l'Estat havia amagat la informació en arxius que no eren accessibles, la qual cosa succeeix encara.

Però, sobretot, falta la reparació pública i simbòlica. El president José Luis Rodríguez Zapatero ha estat en la seva primera legislatura a Mauthausen (6 de maig del 2005) o al monument als desapareguts de la dictadura argentina de Buenos Aires (9 de novembre del 2007), però mai ha assistit a una exhumació, s'ha reunit amb familiars de desapareguts republicans o ha visitat un dels camps de concentració del franquisme.

El passat mes de juny, per exemple, va tenir lloc a Madrid un homenatge a les ex preses i els ex presos del franquisme i ningú del Govern va voler pujar a l'escenari per a mostrar-los el seu recolzament. Això mostra la soledat que han patit les víctimes del franquisme, de la quantitat d'homes i dones que han mort en aquests anys de democràcia sense haver rebut el més mínim reconeixement per haver resistit el feixisme i del treball que queda per a fer fins a crear una societat en la qual quan es parli dels "demòcrates" la gent pensi en els qui defenien la democràcia quan aquesta defensa podia costar-te la presó i fins i tot la vida.

Q. Amb la legislació en vigor, en quins aspectes la vostra tasca és assumida, facilitada, dificultada o impedida per l'Estat?

E.S. La Llei de la Memòria Històrica parla de facilitar les coses i el que fa l'Estat és, des de fa dos anys, donar-nos una subvenció, que no és el mateix que responsabilitzar-se de la recerca dels desapareguts. Recentment, en una roda de premsa, la vicepresidenta del Govern, María Teresa Fernández de la Vega, va dir: "El Gobierno se relaciona directamente con las familias de los desaparecidos a través de las asociaciones". Només fa falta analitzar aquesta frase per a entendre que o et relaciones directament o a través de. Nosaltres hem exhumat, essent una associació que no té ni una seu, a 1.600 persones. Això pot ser entre el 4% i el 6% de tot el que serà exhumat si es busca una solució total. També demostra que el Govern podria solucionar això amb facilitat i demostra com és d'incomprensible el fet que no doni una solució d'una vegada.

Q. Com va rebre la notícia de l'ordre del jutge Garzón d'obrir 19 fosses de represaliats polítics?

E.S. El sumari del jutge Baltasar Garzón

és, en certa manera, la condemna que la classe política mai ha volgut o sabut fer amb contundència, basat en els fets i en el dret que en sí mateix té un efecte de reparació, perquè per primera vegada una institució de l'Estat reconeix el patiment i el desamparament que han patit les víctimes del franquisme.

Q. Molt recentment, l'Audiència Nacional ha ordenat la paralització cautelar de l'obertura de fosses, després d'haver omès la iniciativa "d'inquisició general" contra el franquisme. Creu que hi ha motius polítics subjacents sobre aquesta decisió?

E.S. El Fiscal Cap de l'Audiència Nacional, Javier Zaragoza, va ser nomenat pel Consell de Ministres i depèn orgànicament del Fiscal General de l'Estat. Evidentment, el Govern està operant pel darrere i convertint l'Audiència en un carreró sense sortida per a veure si les associacions tornen a limitar-se a la Llei de Memòria Històrica; una llei de baix cost polític i econòmic que no repara els danys que va causar la dictadura.

Q. Quin futur pronostica al devenir la tasca de Recuperació de Memòria Històrica, tant a l'àmbit associatiu com en el polític? ¿Què s'ha d'exigir de forma més immediata?

E.S. De manera immediata s'ha d'exigir que s'ensenyi necessàriament el que va ser la dictadura franquista a les escoles. S'ha d'exigir que l'Estat dugui a terme un acte simbòlic que repari a totes les víctimes. S'han d'obrir tots els arxius que durant anys no han estat accessibles per als investigadors. S'ha de convertir el Valle de los Caídos en un lloc que reconegui als milers de presos republicans que el van construir i que expliqui com i perquè ho van fer. S'ha de convertir la nostra democràcia en una democràcia antifranquista, antifeixista, que treballa activament per a explicar a la societat el mal que va fer la dictadura. S'ha de portar la transició del mite al logos, per a que se'ns expliqui com va ser realment aquell procés polític, i s'ha d'ajudar a les víctimes del franquisme a sortir de la por, d'una mena de clandestinitat en la que romanen encara, especialment als pobles, on l'estructura social generada per la guerra del 1936 i la repressió resten visibles. S'ha de reconstruir el record col·lectiu de la Segona República que ha quedat intoxicada pel franquisme i impedeix, per exemple, que aquest 19 de novembre del 2008 cap institució hagi commemorat que es compleixi el 75è aniversari de les primeres eleccions formalment democràtiques, on van votar amb sufragi universal els homes i les dones. I s'ha d'expressar tot aquest patiment, a través de la cultura, dels mitjans de comunicació, de les exhumacions, dels homenatges... perquè "expressar" és l'única forma de deixar d'estar presos d'aquell passat.

ESTUDIANT **DEFENSA ELS TEUS** **DRETS**

**Associació
d'Estudiants
Progressistes**

AEP

www.aep.cat